

КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХОРТИЦЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНА
АКАДЕМІЯ» ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Кафедра спеціальної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор комунального вищого
навчального закладу «Хортицька
національна навчально-реабілітаційна
академія»

Запорізької обласної ради

О. Д. Позднякова

2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПП.018 «Логопедична корекція специфічних розладів шкільних навичок»

Галузь знань	01	Освіта
Спеціальність	016	Спеціальна освіта
Рівень освіти	другий (магістерський)	

2017–2018 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Логопедична корекція специфічних розладів шкільних навичок» для студентів другого курсу факультету реабілітаційної педагогіки та соціальної роботи другого (магістерського) рівня освіти спеціальності 016 «Спеціальна освіта».

РОЗРОБНИК:

Жадленко І. О., кандидат педагогічних наук

Розглянуто на засіданні кафедри спеціальної освіти
протокол від «31» серпня 2017 року № 01

Завідувач кафедри
спеціальної освіти «31» серпня 2017 р.

А. В. Турубарова

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КУРС Підготовка магістрів	НАПРЯМИ Спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	01 «Освіта», 016 «Спеціальна освіта» Кваліфікація: вчитель-логопед, викладач корекційної педагогіки та спеціальної психології, вчитель початкових класів для дітей із тяжкими порушеннями мовлення Освітній ступінь: магістр	За вибором студентів
Кількість модулів – 3		Рік підготовки: 2-й
Загальна кількість годин – 90 г		Семестр: 4-й
Тижневих годин: аудиторних – 2 г, самостійної роботи студента – 3 г		Лекції – 16 г
Аудиторних – 30 г		Практичні заняття – 14 г
Самостійна робота студента – 60 г		Самостійна робота – 60 г
		Вид підсумкового контролю – диф. залік

2. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Мета навчального курсу: формування уявлень студентів про писемне мовлення як складну форму психічної діяльності людини, про структуру дефекту при різних формах дисграфії, дислексії, дискалькулії, про корекційні стратегії подолання порушень писемного мовлення і рахункових операцій.

Завдання навчальної дисципліни:

- дати уявлення про психологічні, психофізіологічні, психолінгвістичні структури процесів читання, письма та рахункових операцій;
- познайомити студентів з сучасними концепціями, що відбивають погляди на природу, механізми, прояви дисграфії, дислексії, дискалькулії;
- дати уявлення про стан базисних складових писемного мовлення при його порушеннях;
- дати уявлення про критерії диференціальної діагностики різних форм дисграфії, дислексії, дискалькулії;
- сформувати навички орієнтації в сучасних методиках подолання порушень писемного мовлення і рахункових операцій.
- виховання професійної культури в організації та побудові конструктивних взаємодій у різних розвиваючих психолого-педагогічних ситуаціях;
- розвиток гуманістичних ціннісних орієнтацій у ході реалізації професійної діяльності;
- формування прагнення до вдосконалення професійної компетентності;
- виховання професійного інтересу до науково-практичної діяльності та творчого підходу до її організації.

У результаті вивчення дисципліни магістранти повинні:

знати:

- етіологію, патогенез, симптоматику порушень писемного мовлення і рахункових операцій;
- класифікацію основних форм порушень письма, читання і рахунку;
- параметри розмежування дисграфії і дисорфографії;
- основні принципи організації та зміст методик щодо подолання порушень писемного мовлення і порушень рахункових операцій у дітей;
- специфіку корекційно-логопедичної роботи з подолання дисграфії, дислексії, дискалькулії в учнів із ФФП, із ЗНМ, із ЗПР, інтелектуальною недостатністю;
- організацію і зміст діяльності логопеда на шкільному логопункті.

вміти:

- проводити діагностику дисграфій, дислексій, дискалькулій, класифікувати помилки на письмі, при читанні і при рахунку, диференціювати дисграфії, дислексії, дискалькулії з тимчасовими труднощами на початкових етапах навчання грамоті, математиці, виявляти схильність до порушень писемного мовлення та рахункових операцій у дошкільнят;
- визначати основні напрями, зміст, методи і прийоми корекційно-логопедичної роботи з подолання різних форм дисграфії, дислексії, дискалькулії з урахуванням механізмів порушення;
- самостійно здійснювати аналіз наукової літератури з проблеми порушень писемного мовлення і порушень рахункових операцій.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягнути таких результатів навчання (компетентностей):

- **соціально-особистісними** (здатність учитися, креативність, здатність до системного мислення, адаптивність і комунікабельність, турбота про якість виконуваної роботи);
- **загальнонауковими** (базові знання фундаментальних наук, в обов'язку, необхідному для освоєння загальнопрофесійних дисциплін);
- **інструментальними** (володіння диференційованими логопедичними технологіями, методами і засобами корекції та усунення мовленнєвих порушень у дітей, підбір прийомів і методів корекції мовленнєвих порушень у дітей);

– **професійними** (розуміння науково-теоретичних основ професії, цілісне бачення корекційно-освітніх процесів і тенденцій; базові уявлення про категорії осіб з порушеннями психофізичного розвитку, які є суб'єктами корекційної освіти; розуміння значення комплексного підходу у наданні корекційних освітніх послуг; володіння методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації порушень психофізичного розвитку; сучасні уявлення про принципи організації, навчально-методичного забезпечення, та механізми практичної роботи з особами, які мають порушення усного та писемного мовлення; здатність застосовувати основні теоретичні та практичні методи аналізу та оцінки стану мовленнєвого розвитку осіб, які потребують корекційних освітніх послуг; уявлення про зміст корекційної роботи з різними групами осіб з порушеннями мовленнєвого розвитку та диференційованими методами корекційно-компенсаторної, реабілітаційної, розвиткової, попереджувальної роботи з ними; здатність до ділових комунікацій у професійній сфері, знання основ ділового спілкування, навички роботи в команді);

– **спеціалізовано-професійними** (здатність використовувати професійно-профільовані знання для виявлення осіб з порушеннями психофізичного розвитку та відбору їх у заклади корекційної освіти; здатність використовувати професійно-профільовані знання у діагностичному обстеженні осіб з порушеннями психофізичного розвитку; здатність використовувати професійно-профільовані знання у визначенні етіології, симптоматики, патогенезу, психологічних механізмів порушень психофізичного розвитку; здатність використовувати професійно-профільовані знання при визначенні рівня психофізичного розвитку осіб, що потребують корекційної освіти; прогнозуванні їхніх потреб у корекційно-педагогічних, спеціальних психологічних, медичних та соціальних послугах; здатність використовувати професійно-профільовані знання при здійсненні інформаційної роботи серед населення, стосовно питань корекційної освіти; здатність організовувати та здійснювати навчальну, корекційну, розвиткову та виховну роботу з особами, які мають порушення психофізичного розвитку з урахуванням структури порушення, вікових та індивідуальних особливостей осіб, вимог освітніх стандартів, програм навчання та виховання).

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретико-педагогічне вивчення дітей із специфічними розладами шкільних навичок

Тема 1. Історія порушень писемного мовлення

Уявлення О. Куссмауля про порушення читання і письма. Розгляд порушень читання і письма як самостійної патології мовленнєвої діяльності. Погляди західноєвропейських учених кінця XIX - початку XX століття на проблему порушення писемного мовлення (Ф.В. Варбург, П. Раншбург, Є. Іллінг, О. Ортон). Науковий розвиток проблеми порушень письма і читання в 30-60 роках XX століття. Внесок С.С. Мнухіна, Ф. А. Рау, М. Ю. Хватцева, Р. М. Боскис, Р. Є. Левіної у розвитку наукових уявлень про порушення письма і читання та їх корекції. Сучасний етап вивчення порушень писемного мовлення. Проблеми термінології.

Тема 2. Порівняльна характеристика усного та писемного мовлення

Психологічний зміст усного та писемного мовлення. Погляди Л. С. Виготського на процеси усного, писемного і внутрішнього мовлення. Психологічні особливості писемного мовлення. Специфіка засвоєння писемного мовлення в онтогенезі. Передумови для засвоєння писемного мовлення.

Тема 3. Психологія засвоєння читання

Визначення поняття «читання». Психофізіологічні механізми процесу читання. Основні психічні операції читання. Мозгова організація процесу читання. Відмінності процесів читання та письма. Зорова організація процесу читання. Ступені становлення навичок читання у дітей (за Т. Г. Єгоровим). Взаємовідносини між технічною та смисловою сторонами читання в процесі його становлення. Техніка читання і її вікові норми. Поняття «вік читання». Умови формування навичок читання і письма в нормі. Навчання читанню в ранньому віці. Швидкісне читання.

Тема 4. Психологія оволодіння письмом

Визначення поняття «письмо». Операції письма. Види письма і його основні навички. Відмінності письма від писемного мовлення. Писемне мовлення - складна форма мовленнєвої діяльності. Психофізіологічні механізми письма. Процес письма з точки зору концепції функціональних систем П. К. Анохіна. Структура процесу письма. Значення праць А. Р. Лурія у вивченні механізмів письма. Мозкова організація процесу письма. Почерк. Умови для успішного оволодіння навичками письма. Порівняльний аналіз читання та письма.

Модуль 2. Особливості порушень специфічних розладів шкільних навичок: етіологія, патогенез, симптоматика, класифікація

Тема 5. Етіологія і патогенез дислексій, дисграфій, дискалькулій

Порушення писемного мовлення у дітей (дисграфія, дислексія), порушення рахункових операцій (дискалькулія), статистичні дані про їх поширеність. Порушення письма, читання, рахункових операцій і спадкова схильність. Екзогенні фактори, що ведуть до дисграфії, дислексії, дискалькулії. Внесок соціальних, середовищних чинників в порушення читання, письма та рахункових операцій.

Роль наукових досліджень Р. Є. Левіної у розвиток теоретичних уявлень про порушення письма і читання у дітей з мовленнєвими порушеннями. Проблеми термінології.

Фізіологічний, психологічний, лінгвістичний аспекти механізмів порушення читання. Сучасні погляди на механізми дислексії. Фізіологічний, психологічний, лінгвістичний аспекти механізмів порушення письма. Сучасні погляди на механізми дисграфії. Фізіологічний, психологічний, лінгвістичний аспекти механізмів порушення рахункових операцій. Сучасні погляди на механізми дискалькулій.

Розпад навичок письма, читання і рахункових операцій у результаті афазії (аграфія, алексія, акалькулія, дисграфія, дислексія, дискалькулія).

Тема 6. Симптоматика дислексій, дисграфій, дискалькулій. Психолого-педагогічна характеристика дітей, що мають порушення писемного мовлення і рахункових операцій

Стан вербальних і невербальних психічних функцій у дітей з порушеннями писемного мовлення та рахункових операцій. Дефекти усного мовлення та порушення письма і читання. Дисграфія і дислексія при білінгвізмі. Порушення пам'яті і порушення письма і читання. Порушення письма і читання і латералізації сенсомоторних функцій (ліворукість, переучена ліворукість, вимушена ліворукість). Порушення зорово-просторового орієнтування і порушення письма, читання і рахункових операцій. Порушення просторово-часової послідовності і порушення письма, читання і рахункових операцій. Моторні розлади і порушення письма, читання, рахунку.

Загальна характеристика помилок на письмі, при читанні і під час рахунку. Специфічні помилки письма і «помилки зростання». Помилки читання: види, механізми, приклади. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями письма і читання. Провокуючі фактори дискалькулії.

Тема 7. Класифікація дислексій

Класифікація дислексій (Р. Беккер, С. Борель-Мезоні, О. А. Токаревої, М. Ю. Хватцева, А. Н. Корнева, Р. І. Лаласвої): основа, виокремлювані форми, їх характеристика. Порівняльний аналіз різних класифікацій.

Тема 8. Класифікація дисграфій

Класифікація дисграфій (О. А. Токаревої, М. Ю. Хватцева, А. Н. Корнева, Р. І. Лаласвої): основа, виокремлювані форми, їх характеристика. Порівняльний аналіз різних класифікацій. Дисграфія і дисорфографія. Дисграфія: визначення, види.

Тема 9. Класифікація дискалькулій

Класифікація дискалькулій: основа, виокремлювані форми, їх характеристика. Порівняльний аналіз різних класифікацій. Дискалькулія і акалькулія. Дискалькулія: визначення, види.

Модуль 3. Корекційна робота з подолання порушень у дітей специфічних розладів шкільних навичок

Тема 10. Обстеження учнів з порушеннями писемного мовлення та рахункових операцій

Завдання, принципи, форми, методи обстеження дітей з порушеннями читання, письма та рахунку. Збір анамнестичних даних і аналіз медичної документації. Характеристика стану усного мовлення учнів з дисграфією, дислексією. Обстеження читання, письма та рахунку. Обстеження невербальних вищих психічних функцій, які є базисними для формування навичок письма і читання. Раннє виявлення схильності до порушень писемного мовлення та рахункових операцій. Аналіз результатів обстеження та їх врахування при комплектуванні групи учнів, що зараховуються на логопедичний пункт.

Тема 11. Методика логопедичної роботи з усунення і профілактиці порушень писемного мовлення і рахункових операцій

Основні принципи логопедичної роботи при корекції дисграфій, дислексій, дискалькулій. Комплексне подолання порушень письма, читання і рахунку. Корекція порушень звуковимови і фонематичного сприйняття. Зміцнення звуко-буквених зв'язків. Розвиток навичок мовного аналізу і синтезу. Формування лексико-граматичного ладу мовлення. Корекція недосконалої навички читання. Формування розуміння тексту. Корекція порушень зорового сприйняття, аналізу, синтезу, зорово-просторових уявлень. Розвиток дрібної моторики, зорово-моторної координації. Подолання дисорфографії. Аналіз існуючих методик корекції дисграфії, дислексії і дискалькулії.

Формування функціонального базису навичок читання, письма та рахунку. Попередження порушень писемного мовлення і рахункових операцій.

Тема 12. Порушення писемного мовлення та рахункових операцій у різних категорій дітей

Особливості порушення читання і письма у дітей із ФФП. Специфіка корекційної роботи з усунення порушень писемного мовлення у дітей із ФФП. Порушення писемного мовлення у школярів з ринолалією; методика корекційної роботи з такими дітьми. Особливості прояви порушень читання, письма та рахунку у дітей з дизартрією. Специфіка корекції дисграфій, дислексій, дискалькулій у школярів з дизартрією.

Характеристика дисграфій, дислексій, дискалькулій в учнів із ЗНМ; особливості логопедичної роботи.

Характеристика порушень письма, читання і рахунку в учнів із ЗПР. Особливості подолання дисграфій, дислексій, дискалькулій у дітей із ЗПР.

Порушення писемного мовлення та рахункових операцій у школярів з інтелектуальною недостатністю. Логопедична робота з усунення порушень письма, читання і рахунку у дітей з інтелектуальною недостатністю.

Тема 13. Організація логопедичної роботи з корекції порушень писемного мовлення і рахункових операцій в умовах логопедичного пункту

Організація та утримання логопедичної роботи на шкільному логопункті. Проведення масового обстеження учнів початкових класів. Індивідуальне обстеження. Комплектування груп. Організація і проведення корекційно-логопедичних занять. Планування занять (перспективне, тематичне, індивідуальне). Документація та обладнання логопедичного пункту. Методична робота вчителя-логопеда. Взаємопов'язана робота логопеда, педагога, психолога, батьків.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
л		пр	ср	
1	90	16	14	60
Модуль 1. Теоретико-педагогічне вивчення дітей із специфічними розладами шкільних навичок				
1. Історія порушень писемного мовлення	5	-	-	5
2. Порівняльна характеристика усного та писемного мовлення	5	-	-	5
3. Психологія засвоєння читання	7	1	1	5
4. Психологія оволодіння письмом	7	1	1	5
Разом за змістовим модулем 1	24	2	2	20
Модуль 2. Особливості порушень специфічних розладів шкільних навичок: етіологія, патогенез, симптоматика, класифікація				
5. Етіологія і патогенез дислексій, дисграфій, дискалькулій	6	1	1	4
6. Симптоматика дислексій, дисграфій, дискалькулій. Психолого-педагогічна характеристика дітей, що мають порушення писемного мовлення і рахункових операцій	6	1	1	4
7. Класифікація дислексій	6	1	1	4
8. Класифікація дисграфій	6	1	1	4
9. Класифікація дискалькулій	6	1	1	4
Разом за змістовим модулем 2	30	5	5	20
Модуль 3. Корекційна робота з подолання порушень у дітей специфічних розладів				

шкільних навичок				
10. Обстеження учнів з порушеннями писемного мовлення та рахункових операцій	9	2	2	5
11. Методика логопедичної роботи з усунення і профілактиці порушень писемного мовлення і рахункових операцій	9	2	2	5
12. Порушення писемного мовлення та рахункових операцій у різних категорій дітей	9	2	2	5
13. Організація логопедичної роботи з корекції порушень писемного мовлення і рахункових операцій в умовах логопедичного пункту	9	3	1	5
Разом за змістовим модулем 3	36	9	7	20
Усього	90	16	14	60

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1. Теоретико-педагогічне вивчення дітей із специфічними розладами шкільних навичок		
1	Тема 3. Психологія засвоєння читання 1.Розкрити структуру процесу читання. 2.Розкрити етапи формування навичок читання в нормі.	1
2	Тема 4. Психологія оволодіння письмом 1. Розкрити структуру процесу письма та основні закономірності формування досвіду письма в нормі.	1
Модуль 2. Особливості порушень специфічних розладів шкільних навичок: етіологія, патогенез, симптоматика, класифікація		
3	Тема 5. Етіологія і патогенез дислексій, дисграфій, дискалькулій 1. Розкрити сучасні уявленнями про етіологію дислексій, дисграфій і дискалькулій. 2. Описати основні концепції механізмів виникнення дислексій, дисграфій і дискалькулій.	1
4	Тема 7. Класифікація дислексій 1. Познакомити з різними класифікаціями дислексій; закріпити знання про симптоматику порушень читання.	1
5	Тема 6. Симптоматика дислексій, дисграфій, дискалькулій. Психолого-педагогічна характеристика дітей, що мають порушення писемного мовлення і рахункових операцій 1. Визначити помилки читання: види, механізми, приклади. 2. Розкрити психолого-педагогічну характеристику дітей з порушеннями письма і читання. 3. Описати провокуючі фактори дискалькулії.	1
6	Тема 8. Класифікація дисграфій 1. Розкрити різні класифікації дисграфій; закріпити знання про симптоматику порушень письма.	1
7	Тема 9. Класифікація дискалькулій 1. Розкрити різні класифікації дискалькулій; закріпити знання про симптоматику рахункових операцій.	1

Модуль 3. Корекційна робота з подолання порушень у дітей специфічних розладів шкільних навичок		
8	Тема 10. Обстеження учнів з порушеннями писемного мовлення та рахункових операцій 1. Визначити мету, завдання, зміст, методичні прийоми обстеження дітей з порушеннями писемного мовлення та рахункових операцій. 2. Закріпити практичні навички збору та аналізу даних обстеження. Закріпити навички складання логопедичного висновку та оформлення мовленнєвої карти.	2
9	Тема 11. Методика логопедичної роботи з усунення і профілактиці порушень писемного мовлення і рахункових операцій 1. Дати поняття про завдання, принципи, методи логопедичної роботи з усунення і профілактиці дислексій, дисграфій, дискалькулій. 2. Закріпити практичні вміння і навички корекційної роботи з подолання і профілактиці порушень писемного мовлення.	2
10	Тема 12. Порушення писемного мовлення та рахункових операцій у різних категорій дітей 1. Вивчити особливості прояву порушень письма, читання і рахунку у різних категорій дітей з різними видами мовленнєвої патології. 2. Ознайомитися зі специфікою корекційної роботи.	2
11	Тема 13. Організація логопедичної роботи з корекції порушень писемного мовлення і рахункових операцій в умовах логопедичного пункту 1. Володіти організацією роботи логопеда на шкільному логопункті; специфікою корекції порушень писемного мовлення. Володіти документацією логопункту і правилами її ведення. 2. Закріпити практичні навички планування логопедичної роботи.	1
ВСЬОГО		14

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	№ теми	Назва теми	Кількість годин
1	2	3	4
1	1	1. Складіть таблицю прикладів піктографічного і ієрогліфічного письма.	5
2	2	1. Проведіть порівняльний аналіз усного та писемного мовлення. Дані занесіть в таблицю. 2. Складіть конспект роботи Л.С. Виготського «Мислення і мовлення».	5
3	3	1. Складіть схему процесу читання як виду мовленнєвої діяльності. Позначте на схемі кори головного мозку області, які беруть участь у реалізації процесу читання. 2. Складіть конспект роботи Т. Г. Єгорова «Психологія оволодіння навичкою читання».	5
4	4	1. Складіть схему процесу письма як виду мовленнєвої діяльності. Позначте на схемі кори головного мозку області, які беруть участь у реалізації процесу письма. 2. Складіть конспект роботи О. Р. Лурія «Нариси психофізіології письма». 3. Проведіть порівняльний аналіз структури процесів письма і читання.	5

5	5	<ol style="list-style-type: none"> 1. Складіть зведену таблицю факторів, що призводять до порушень писемного мовлення. 2. Визначте дітей «групи ризику» по виникненню порушень писемного мовлення. 	4
6	6	<ol style="list-style-type: none"> 1. Складіть конспект роботи Садовникова І. М. «Порушення писемного мовлення у молодших школярів». 2. Проаналізуйте письмові роботи учнів молодших класів. Виявіть дисграфічні помилки. 3. Проаналізуйте помилки та труднощі рахункових операцій у дітей молодшого шкільного віку. 	4
7	7	<ol style="list-style-type: none"> 1. Заповніть таблицю форм дислексії. 2. Проаналізуйте зразок читання дитини з дислексією. 	4
8	8	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізуйте письмові роботи учнів і виділіть помилки, що зустрічаються при дисграфії. Визначте форму дисграфій. 2. Проаналізуйте письмові роботи учнів і виділіть орфографічні (дисорфографічні помилки). 3. Заповніть таблицю за формами дисграфії. 	4
9	9	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізуйте математичні роботи учнів і виділіть помилки, що зустрічаються при дискалькулії. Визначте форму дискалькулій. 	4
10	10	<ol style="list-style-type: none"> 1. Складіть схему обстеження читання, письма, рахункових операцій у дітей (підготовча група дитячого садка, початкові класи загальноосвітніх та допоміжних шкіл). 2. Зіставте мовленнєві карти, використовувані в дитячому садку і на шкільному логопункті. 3. Підготуйте дидактичний матеріал для обстеження писемного мовлення у дітей. 4. Проведіть порівняльний аналіз результатів логопедичного обстеження при різних формах дислексій, дисграфій, дискалькулій, використовуючи мовленнєві карти. 5. Проаналізуйте причини виникнення порушень письма, читання і рахунку, використовуючи дані анамнезу мовленнєвих карт. 6. Проведіть обстеження учнів початкових класів на логопункті при загальноосвітній школі. 7. Зіставте ступінь вираженості утруднень в писемному мовленні, рахункових операціях і рівень розвитку усного мовлення. 8. Проведіть роботу в підготовчій групі дитячого садка з метою раннього виявлення схильності до порушень писемного мовлення у дітей. 9. Складіть перспективний план роботи з обстеженою дитиною. 	5

11	11	<p>1. Підготуйте дидактичний матеріал для використання в логопедичній роботі при усуненні дислексій, дисграфій, дискалькулій.</p> <p>2. Підготуйте повідомлення для вихователів дитячих садочків і батьків на тему: «Фонематичний слух та його розвиток у дітей дошкільного віку».</p> <p>3. Підготуйте рекомендації вихователям і батькам з підготовки дітей до навчання грамоті.</p> <p>4. Складіть конспекти занять по корекції різних форм дислексій, дисграфій, дискалькулій.</p> <p>5. Складіть конспект заняття з попередження порушень писемного мовлення.</p>	5
12	12	<p>1. Складіть конспект фронтального заняття з корекції читання і письма в групі дітей із порушеннями писемного мовлення обумовленими ФФП.</p> <p>2. Складіть конспект фронтального заняття з корекції граматичного ладу мовлення в групі дітей із дислексією, дисграфією, обумовленими ЗНМ.</p> <p>3. Складіть конспект індивідуального заняття з корекції письма і читання у дитини з ринолалією.</p> <p>4. Складіть конспект бесіди для батьків на тему: «Як підготувати дитину з дизартрією до оволодіння письмом».</p> <p>5. Проаналізуйте письмові роботи учнів. Виходячи із симптомів порушень письма, визначте вид порушення усного мовлення.</p> <p>6. Підготуйте повідомлення на тему: «Порушення писемного мовлення у дітей із ЗПР. Особливості логопедичної роботи », «Порушення письма і читання у школярів з інтелектуальною недостатністю. Специфіка усунення дисграфій, дислексій, дискалькулій».</p>	5
13	13	<p>1. Проаналізуйте організацію та утримання логопедичної роботи на шкільному логопункті.</p> <p>2. Розкрийте обстеження учнів початкових класів. Індивідуальне обстеження. Комплектування груп. Організація і проведення корекційно-логопедичних занять. Планування занять (перспективне, тематичне, індивідуальне).</p> <p>3. Проаналізуйте документацію та обладнання логопедичного пункту.</p> <p>4. Розкрийте методичну роботу вчителя-логопеда.</p> <p>Розкрийте як взаємопов'язана робота логопеда, педагога, психолога, батьків.</p>	5
ВСЬОГО			60

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

У процесі оцінювання навчальних досягнень студента застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.
- **Методи письмового контролю:** самостійна робота, модульне письмове тестування; звіт, реферат, есе, презентації.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Навчальні досягнення студентів освітнього ступеня «магістр» із дисципліни «Логопедична корекція специфічних розладів шкільних навичок» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Основними формами контролю знань студентів є контроль на лекції, на семінарських і практичних заняттях, у позанавчальний час, на консультаціях, диференційованому заліку, іспиті.

Формами перевірки та контролю знань студентів є:

1. *Попередній контроль* – застосовується як передумова для успішного планування і керівництва навчальним процесом. Він дає змогу визначити наявний рівень знань студентів для планування навчального матеріалу.

2. *Поточний контроль* – є органічною частиною всього педагогічного процесу і слугує засобом виявлення ступеня засвоєння навчального матеріалу.

3. *Проміжний контроль* – дозволяє перевірити ступінь засвоєння матеріалу після закінчення вивченого модулю.

4. *Підсумковий контроль* – застосовується після вивчення студентом усього обсягу вивченого матеріалу. До підсумкового контролю належить диф. залік.

Об'єктом оцінювання знань студентів у процесі поурочного та рейтингового оцінювання є:

- систематичність, активність та змістовність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу на практичних заняттях;
- рівень виконання модульних завдань;
- виконання завдань для самостійного опрацювання.

Перелік питань з дисципліни

1. Розкрийте сутність корекційно-логопедичної роботи з усунення кінетичних помилок.
2. Розкрийте сутність корекційних програм з подолання порушень писемного мовлення.
3. Виділіть особливості порушення читання у дітей із ЗПР.
4. Виділіть особливості подолання порушень читання у дітей із ЗПР.
5. Виділіть особливості порушення письма у дітей із ЗПР.
6. Розкрийте специфіку корекційної роботи з подолання порушень письма у дітей із ЗПР.
7. Охарактеризуйте підготовку дітей із ЗНМ до навчання грамоті.
8. Охарактеризуйте підготовку дітей з ФФП до навчання грамоті.
9. Виділіть особливості порушення читання у дітей з інтелектуальною недостатністю.
10. Розкрийте специфіку корекційної роботи з подолання порушень читання у дітей з інтелектуальною недостатністю.
11. Виділіть особливості порушень письма у дітей з інтелектуальною недостатністю.
12. Розкрийте специфіку корекційної роботи з подолання порушень письма у дітей з інтелектуальною недостатністю.
13. Дайте визначення поняттю оптична дислексія. Механізми, симптоматика. Методика корекційної роботи.
14. Дайте визначення поняттю аграматична дислексія. Механізми, симптоматика. Методика корекційної роботи.
15. Дайте визначення поняттю фонематична дислексія. Механізми, симптоматика. Методика корекційної роботи.
16. Дайте визначення поняттю семантична дислексія. Механізми, симптоматика. Методика корекційної роботи.

17. Дайте визначення поняттю мнестична дислексія. Механізми, симптоматика. Методика корекційної роботи.

18. Дайте визначення поняттю оптична дисграфія. Механізми. Симптоматика. Методика корекційної роботи.

19. Опишіть кінетичні помилки у дітей. Механізми. Методика подолання кінетичних помилок.

20. Дайте визначення аграматичній дисграфії. Механізми. Симптоматика. Методика корекційної роботи.

21. Розкрийте дисграфію на ґрунті порушення фонемного розпізнавання. Механізми. Симптоматика. Методика корекційної роботи.

22. Розкрийте дисграфію на ґрунті порушення мовного аналізу і синтезу. Механізми. Симптоматика. Методика корекційної роботи.

23. Розкрийте артикуляторно-акустичну дисграфію. Механізми. Симптоматика. Методика корекційної роботи.

24. Дайте визначення акалькулії і дискалькулії. Розкажіть про первинну та вторинну акалькулію.

25. Назвіть причини виникнення дискалькулії у дітей. Які порушення рахункових операцій відносяться до симптоматики дискалькулії?

26. Розкажіть про концептуальні підходи до механізмів виникнення дискалькулії.

27. Які класифікації дискалькулії вам відомі?

28. Наведіть приклади специфічних порушень рахункових навичок у процесі вирішення арифметичних завдань при лобовій акалькулії з книги Цветкової Л. С. «Нейропсихологія рахунку, письма і читання: порушення і виховання».

29. Наведіть приклади того, як використання Монтессорі-педагогіки і Монтессорі-терапії може сприяти корекції порушень в оволодінні лічильної діяльності.

30. Розкрийте сутність програм і методик щодо подолання порушень писемного мовлення.

31. Дайте визначення поняттю дисорфографія, її механізми. Система корекційної роботи з подолання.

32. Дайте психолого-педагогічну характеристику дітей з порушеннями писемного мовлення.

8. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Кількість балів	ЗМ 1	ЗМ 2	ЗМ 3	Підсумкова оцінка
Практичні заняття (20 б)	4	8	8	100
Самостійна робота (80 б)	20	25	35	

1. *Рейтингове оцінювання курсу практичних занять та самостійної роботи:*

- 1.1. Підготовка фіксованого виступу – 1-5 балів.
- 1.2. Участь в обговоренні питань плану практичних занять – 1-5 балів.
- 1.3. Використання додаткових літературних джерел, анотації статей – 1-5 балів.
- 1.4. Підготовка реферату – 1-5 балів.
- 1.5. Підготовка наукового повідомлення – 1-5 балів.
- 1.6. Самостійне опрацювання окремих питань – 1-5 балів.
- 1.7. Тестування – 1-5 балів.
- 1.8. Перевірка зошита (конспектів) – 1-5 балів.

2. *Форми модульного контролю:*

- 2.1. Глибоке розкриття всіх питань – 4-5 балів.

- 2.2. Повна, коротка відповідь – 3-4 бали.
- 2.3. Коротка відповідь з кількома помилками – 3 бали.
- 2.4. Неповна відповідь – 1 бал.
- 2.5. Неповна відповідь зі значною кількістю недоліків – 1 бал.
- 2.6. Незадовільна відповідь – 0 балів.

3. *Додаткові бали:*

- 3.1. Доповнення на практичних заняттях – 1-2 бали.
- 3.2. Участь у дискусії – 1-2 бали.
- 3.3. Творчий підхід до вирішення завдань – 1-2 бали.

4. *Штрафні бали:*

- 4.1. За відсутність на лекціях – мінус 2 бали.
- 4.2. За відсутність на практичних заняттях – мінус 2 бали.
- 4.3. Неготовність до практичного заняття – мінус 3 бали.

Пропущена з поважної причини робота може бути зданою протягом двох тижнів без зняття штрафних балів.

Пропущена з неповажних причин робота також повинна бути відпрацьована, але вже зі зняттям 50 % штрафних балів.

Кожний модуль включає бали за відвідування лекцій, практичних занять, поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, написання модульної контрольної роботи.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У таблиці представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни «Логопедична корекція специфічних розладів шкільних навичок».

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Модульні контрольні роботи проводяться у формі виконання письмових завдань. Перелік питань, що охоплюють зміст програми дисципліни, критерії оцінювання залікових завдань, доводяться до студентів на початку семестру.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

За шкалою ЄКТС	За шкалою академії	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	82 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 81 (добре)		
D	64 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 63 (достатньо)		
FХ	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів освітнього ступеня «магістр»:

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно» (90–100 балів)	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре» (75–89 балів)	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань; але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно» (60–74 балів)	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно» (0–59 балів)	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛИТЕРАТУРА

ОСНОВНА

1. Ахутина Т. В. Нарушения письма : диагностика и коррекция // Актуальные проблемы логопедической практики : Метод. материалы научно-практической конференции «Центральные механизмы речи» / Отв. ред. М. Г. Храковская. – СПб., 2004.
2. Безруких М. М. Ребенок идет в школу / М. М. Безруких, С. П. Ефимова. – М. : Академия, 2000.
3. Диагностика нарушений речи у детей и организация логопедической помощи в условиях дошкольного образовательного учреждения. – СПб., 2000.
4. Елецкая О. В. Коррекции дизорфографии у учащихся 5-6 классов / О. В. Елецкая, Н. Ю. Горбачевская. – М., Школьная пресса, 2003.
5. Корсакова Н. К. Неуспевающие дети / Н. К. Корсакова, Ю. В. Микадзе, Е. Ю. Балашова. – М., 2002.
6. Лалаева Р. И. Логопедическая работа в коррекционных классах / Р. И. Лалаева. – М. : Гуманитарный издательский центр ВЛАДОС, 1999.
7. Лалаева Р. И. Нарушения чтения и пути их коррекции у младших школьников : учебное пособие / Р. И. Лалаева. – СПб : СОЮЗ, 1998.
8. Лалаева Р. И. Диагностика и коррекция нарушений чтения и письма у младших школьников / Р. И. Лалаева, Л. В. Венедиктова. – СПб. : Союз, 2001.
9. Логинова Е. А. Нарушения письма. Особенности их проявления и коррекции у младших школьников с ЗПР : учебное пособие / Под ред. Л. С Волковой. – СПб. : Детство-пресс, 2004.
10. Логопедия : Учебник для студентов дефектологического факультета педагогических вузов / Под ред. Л. С. Волковой, С. Н. Шаховской. – М. : ВЛАДОС, 1998.
11. Методы обследования речи детей : пособие по диагностике речевых нарушений / Под общ. ред. проф. Г. В. Чиркиной. – 3-е изд., доп. М. : АРКТИ, 2003.
12. Основы логопедии с практикумом по звукопроизношению / Под ред. Т. В. Волосовец. – М., 2000.
13. Основы логопедической работы с детьми / Под общ. ред. д.п.н., профессора Г. В. Чиркиной. – М. : АРКТИ, 2002.
14. Павлова М. А. Интенсивный курс повышения грамотности с помощью НЛП / М. А. Павлова. – М., 2000.
15. Письмо и чтение : трудности обучения и коррекция / Под ред. О. Б. Иншаковой. – М., Воронеж, 2001.
16. Потанина А. Ю. Комплексный подход к коррекции ВПФ у детей младшего школьного возраста // Актуальные проблемы логопедической практики : Метод. материалы научно-практической конференции «Центральные механизмы речи» / Отв. ред. М. Г. Храковская. – СПб., 2004.
17. Прищепова И. В. Методика коррекции дизорфографии у младших школьников / И. В. Прищепова. – СПб., 2000.
18. Российская Е. Н. Методика формирования самостоятельной письменной речи у детей / Е. Н. Российская. – М. : Айрис-пресс, 2004.
19. Семаго Н. Я. Проблемные дети : основы диагностической и коррекционной работы психолога / Н. Я. Семаго, Н. Н. Семаго. – М., АРКТИ, 2000.
20. Семенович А. В. Нейропсихологическая диагностика и коррекция в детском возрасте : учеб. пособие / А. В. Семенович. – М., 2002.
21. Соботович Е. Ф. Речевое недоразвитие у детей и пути его коррекции / Е. Ф. Соботович. – М. : Классикс стиль, 2003.
22. Усанова О. Н. Специальная психология / О. Н. Усанова. – СПб., 2002.
23. Фотекова Т. А. Тестовая методика диагностики устной речи младших школьников / Т. А. Фотекова. – М., 2000.
24. Фотекова Т. А. Нейропсихологическая диагностика речевой патологии у детей // Школьный психолог / Т. А. Фотекова, Т. В. Ахутина. – 2001. – №37, 38.

25. Чиркина Г. В. Воспитание и обучение детей дошкольного возраста с нарушениями речи // Специальная дошкольная педагогика / Г. В. Чиркина. – М., Академия, 2001.

ДОДАТКОВА

1. Беккер Р. Нарушения речи как фактор, обуславливающий затруднения в обучении чтению и правописанию // 5-я научная сессия по дефектологии / Р. Беккер. – М., 1967. – С. 394-395.
2. Брагина Н. Н. Функциональные асимметрии человека / Н. Н. Брагина, Т. А. Доброхотова. – М. : Медицина, 1988.
3. Выготский Л. С. Мышление и речь // Собр. соч. : в 6 т. / Л. С. Выготский. – М., 1982. – Т. 2.
4. Гальперин П. Я. О методе поэтапного формирования умственных действий // Теории учения : Хрестоматия / Под ред. Н. Ф. Талызиной, И. А. Володарской. – М. : Российское психологическое общество, 1998. – С. 39-41.
5. Егоров Т. Г. Психология овладения навыком чтения / Т. Г. Егоров. – М., 1958.
6. Ефименкова Л. Н. Коррекция устной и письменной речи учащихся начальных классов / Л. Н. Ефименкова. – М. : Просвещение, 1991.
7. Ефименкова Л. Н. Организация и методы коррекционной работы логопеда на школьном логопункте / Л. Н. Ефименкова, Г. Г. Мисаренко. – М., Просвещение, 1991.
8. Жинкин Н. И. Механизмы речи / Н. И. Жинкин. – М., Изд. АПН РСФСР, 1958.
9. Исправление недостатков произношения, чтения и письма / Под ред. Р. Е. Левиной. – М. : Учпедгиз, 1960.
10. Истрин В. А. Возникновение и развитие письма / В. А. Истрин. – М., 1965.
11. Каше Г. А. Подготовка к школе детей с недостатками речи / Г. А. Каше. – М., 1983.
12. Корнев А. Н. Методика раннего выявления дислексий у детей / А. Н. Корнев. – СПб., 1991.
13. Корнев А. Н. Нарушения чтения и письма у детей / А. Н. Корнев. – СПб. : ИД «МиМ», 1997.
14. Лалаева Р. И. Нарушение процесса овладения чтением у детей / Р.И. Лалаева. – М., 1983.
15. Левина Р. Е. Нарушения письма у детей с недоразвитием речи / Р. Е. Левина. – М., 1961.
16. Левина Р. Е. Недостатки речи и письма у детей / Р. Е. Левина. – М. : Издательство АПН РСФСР, 1956.
17. Лингвистический энциклопедический словарь / В. Н. Ярцева. – М. : Советская энциклопедия, 1990.
18. Лурия А. Р. Мозг человека и психические процессы / А. Р. Лурия. – М. : АПН РСФСР, 1963.
19. Лурия А. Р. Очерки психофизиологии письма / А. Р. Лурия. – М. : Издательство АПН РСФСР, 1950.
20. Ляудис В. Я. Психологические основы формирования письменной речи у младших школьников / В. Я. Ляудис, И. П. Негруз. – М. : Международная педагогическая академия, 1994.
21. Макарьев И. Если ваш ребенок левша / И. Макарьев. – СПб., 1995.
22. Методы обследования состояния письма и чтения – М., Издательство АПН РСФСР, 1982.
23. Милостивенко Л. Г. Методические рекомендации по предупреждению ошибок чтения и письма у детей. Из опыта работы / Л. Г. Милостивенко. – СПб., 1990.
24. Обучение детей с задержкой психического развития / Под ред. В. И. Лубовского. – Смоленск, 1994.
25. Ольхин А. Б. Характер ошибок при устном и письменном воспроизведении согласных больными с дизартрией // Расстройства речи и слуха / Труды Ленинградского НИИ уха, горла, носа / А. Б. Ольхин, Е. Н. Чистякова. – Т 89. – Л., 1974.

26. Оморокова М. И. Преодоление трудностей / М. И. Оморокова. – М., Просвещение, 1990.
27. Основы теории и практики логопедии / Под ред Р. Е. Левиной. – М., 1968.
28. Понятийно-терминологический словарь логопеда / Под ред. В. И. Селиверстова. – М. : ВЛАДОС, 1997.
29. Репина З. А. Нарушения письма у школьников с ринолалией / З. А. Репина. – Свердловск, 1988.
30. Садовникова И. Н. Нарушения письменной речи и их преодоление у младших школьников / И. Н. Садовникова. – М. : ВЛАДОС», 1997.
31. Семенович А. В. Межполушарная организация психических процессов у левшей / А. В. Семенович. – М. : МГУ, 1993.
32. Симерницкая Э. Г. Нарушения памяти у детей с дисграфией // Учитель-дефектолог : современные проблемы подготовки и совершенствование работы / Э. Г. Симерницкая, О. В. Иншакова. – М. : МГПИ им. В.И. Ленина, 1990.
33. Спирина Л. Ф. Недостатки чтения и пути их преодоления // Недостатки речи у учащихся начальных классов массовой школы / Л. Ф. Спирина. – М., 1965.
34. Спирина Л. Ф. Особенности формирования звукового анализа у детей с недостатками речи / Л. Ф. Спирина. – М. : АПН РСФСР, 1957.
35. Сумченко Г. М. Проблема леворукости в связи с обучением письму детей, имеющих недоразвитие речи // Нарушения речи : методы изучения и коррекции / Г. М. Сумченко, С. В. Демченко. – СПб., 1993.
36. Талызина Н. Ф. Теория поэтапного формирования умственных действий // Теории учения : Хрестоматия / Под ред. Н. Ф. Талызиной, И. А. Володарской. – М. : Российское психологическое общество, 1998. – С. 59-81.
37. Хрестоматия по логопедии в 2 т. Т. II / Под ред. Л. С. Волковой, В. И. Селиверстова. – М. : ВЛАДОС, 1997. – С. 283-511.
38. Цветкова Л. С. Нейропсихология счета, письма и чтения : нарушение и восстановление / Л. С. Цветкова. – М. : Юристъ, 1997.
39. Цветкова Л. С. Афазия и восстановительное обучение / Л. С. Цветкова. – М., 1988.
40. Чтение и письмо по системе Д. Б. Эльконина. Кн. для учителя. – М. : Просвещение, 1993.
41. Эльконин Д. Б. Некоторые вопросы усвоения грамоты // Вопросы психологии / Д. Б. Эльконин. – 1956, №5. – С. 38-58.
42. Эльконин Д. Б. Психология обучения младшего школьника / Д. Б. Эльконин. – М. : Знание, 1974.
43. Ястребова А. В. Инструктивно-методическое письмо о работе учителя-логопеда логопедического пункта при общеобразовательных учреждениях / А. В. Ястребова, Т. П. Бессонова. – М., 1996.
44. Ястребова А. В. Коррекция нарушений речи у учащихся общеобразовательной школы / А. В. Ястребова. – М. : Просвещение, 1984.